



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 313/2021
01.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ... и ГГ из ..., чији је заједнички пуномоћник Милан Мелајац, адвокат из ..., против туженог Републички хидрометеоролошки завод Београд, чији је заступник Државно правобранилаштво, Београд, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 529/20 од 08.06.2020. године, у седници одржаној дана 01.12.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија туженог и пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 529/20 од 08.06.2020. године **УКИДА** у делу којим је одлучено о накнади трошкова за исхрану за време рада и боравка на терену за период од јануара до децембра 2005. године тужиоцу АА у износу од 24.321,00 динара, тужиоцу ББ у износу од 32.119,00 динара, тужиоцу ВВ у износу од 23.578,00 динара и тужиоцу ГГ у износу од 30.819,00 динара, са законском затезном каматом на ове износе од 01.01.2006.године до исплате, као и одлуку о трошковима поступка, и у том делу предмет враћа другостепеном суду на поновно одлучивање.

У преосталом делу **ОДБИЈА СЕ** ревизија туженог као неоснована.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П1 97/19 од 02.10.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца и тужени обавезан да на име неисплаћене накнаде трошкова за исхрану у току рада исплати: тужиоцу АА за период од јануара 2005. године до децембра 2005. године износ од 24.321,00 динара и за период од јануара до децембра 2006. године износ од 30.516,00 динара, тужиоцу ББ за период од јануара 2005. године до децембра 2005. године износ од 32.119,00 динара и за период од јануара до децембра 2006. године износ од 47.459,00 динара, тужиоцу ВВ за период од јануара 2005. године до децембра 2005. године износ од 23.578,00 динара и за период од јануара до децембра 2006. године износ од 45.464,00 динара и тужиоцу ГГ за период од јануара 2005. године до децембра 2005. године износ од 30.819,00

динара и за период од јануара до децембра 2006. године износ од 34.310,00 динара, са законском затезном каматом на износе досуђене тужиоцима за 2005. годину почев од 01.01.2006. године до исплате, а на износе досуђене за 2006. годину почев од 01.01.2007. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима солидарно накнади трошкове поступка у укупном износу од 509.750,00 динара, и појединачно тужиоцу АА износ од 4.000,00 динара, ББ износ од 5.000,00 динара, ВВ износ од 4.600,00 динара и ГГ износ од 4.500,00 динара. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова поступка.

Апелациони суд у Београду, након одржане расправе, донео је пресуду Гж1 529/20 од 08.06.2020. године, којом је у ставу првом изреке усвојио жалбу туженог и укинуо наведену првостепену пресуду, а ставом другим изреке усвојио тужбене захтеве тужилаца и туженог обавезао да тужиоцима исплати неисплаћене трошкове за исхрану за време њиховог рада и боравка на терену у висини разлике између износа од 3% колико износи теренски додатак и 5% колико износи дневница, а за укупно за два obroка, за период од јануара 2005. године до децембра 2006. године у истим износима као у првостепеној пресуди (исказаним на нивоу целе 2005.годину) са каматом од 01.01.2006. године, те износима наведеним за 2006.годину са каматом од 01.01.2007. године, једнако као што је наведено у првостепеној пресуди. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима солидарно накнади трошкове поступка у укупном износу од 509.750,00 динара, као и појединачно тужиоцу АА износ од 4.000,00 динара, тужиоцу ББ износ од 5.000,00 динара, тужиоцу ВВ износ од 4.600,00 динара и тужиоцу ГГ износ од 4.500,00 динара. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова поступка. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 18.750,00 динара. Ставом шестим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужиоци су поднели одговор на ревизију.

Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20), који се у конкретном случају примењује на основу члана 506. став 2. овог закона. Пошто је испитао побијану пресуду применом члана 408. истог закона, овај суд нашао да је ревизија туженог делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се конкретизовано не указује на друге битне повреде одредаба парничног поступка.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су као запослени код туженог у току 2005. године и 2006. године били распоређени да раде на терену по метеоролошким станицама и радарским центрима, где су остајали више дана непрекидно, имали обезбеђен смештај, док исхрану послодавац није организовао. Тужени је тужиоцима исплатио накнаду трошкова исхране за један оброк по сваком радном дану, али им није исплатио накнаду за преостала два obroка по дану теренског

боравка и рада. Предмет спора су захтеви тужилаца за исплату накнаде за два obroка дневно током теренског рада у 2005. години и 2006. години. Вештак економске струке је израдио налаз и мишљење у две варијанте, и то: обрачун по принципу 20% вредности просечне зараде у Републици Србији и обрачун према дневници од 5% просечне зараде у Републици Србији која се заснива на 20% износа просечне зараде у Републици Србији према одредбама Општег колективног уговора и 3% износа просечне зараде у Републици Србији, колико износи накнада теренског додатка, узимањем у обзир броја дана проведених на терену. Према допунском налазу вештака од 27.03.2018. године, извршен је обрачун према одредбама Општег колективног уговора за период од јануара до септембра 2005. године, а за период од октобра 2005. године до децембра 2006. године према одредбама Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица. У допунском налазу од 20.06.2018. године вештак је поново сачинио обрачун, овог пута узимајући као параметар просечну нето зарада у Републици Србији остварену за сваки месец у току 2005. године и 2006. године.

У пресудама нижестепених судова су износи накнада утврђени на годишњем нивоу. Утврђено је и које годишње износе тужиоци понаособ потражују одређеним захтевима за целу 2005. годину, а које износе за 2006. годину.

Првостепени суд је одређене захтеве тужилаца усвојио у целости, налазећи да је тужени послодавац био дужан да запосленима поред теренског додатка, исплати и трошкове исхране за време рада и боравка на терену, у складу са чланом 30а Општег колективног уговора („Службени гласник РС“ број 22/97...31/05) и 23. став 1. тачка 4. Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Службени гласник РС“ број 37/94...81/05).

Другостепени суд је укинуо првостепену пресуду због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 398. ЗПП, и одлучио о основаности захтева тужилаца, налазећи да тужиоци основано потражују накнаду трошкова исхране за два obroка током рада и боравка на терену у висини разлике између 3% колико износи теренски додаток и 5% колико износи дневница, у складу са чланом 284. став 1. Закона о раду, 41. став 2. тачка 2. Општег колективног уговора и 24в став 1. тачка 4, 6. и 7. Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица. Пресудом другостепеног суда усвојени су захтеви тужилаца како гласе, за целокупан износ траженог за период од јануара до децембра 2005. године, као и за тражени износ накнаде за 2006. године.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је услед погрешне применене материјалног права пропустио да разлучи износе припадајућих накнада за период од октобра 2005. године до децембра 2005. године, од обрачунатог за период од јануара до септембра 2005. године, како би према тако утврђеним износима могао да оцени да ли су износи које тужиоци потражују за 2005. годину у оквиру оног што им припада, због чега је у том делу ревизија туженог основана.

Сагласно одредбама члана 1. став 3. и 17. Закона о државној управи („Сл. гласник РС“, бр.20/92...49/99) и одредбама члана 1. став 2. и 34. Закона о државној управи („Сл. гласник РС“ бр. 79/05), Републички хидрометеоролошки завод Србије, тужени у овој парници, има статус посебне републичке организације, као организационог облика државне управе. Начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања постављених и запослених лица у посебним организацијама у утуженом периоду био је уређен Законом о платама у државним органима и јавним

службама (члан 1. тачка 1). Одредбама члана 5. став 1. тачка 4. и став 2. наведеног закона било је прописано да додатак на плату припада за дневну накнаду за повећане трошкове рада и боравка на терену (теренски додатак), који се обрачунава и исплаћује у висини утврђеној прописима о раду.

Пропис којим је у утуженом периоду била утврђена висина, услови и начин исплате одређених накнада и других примања запослених у државним органима, између осталог, и додатка на плату за рад на терену, јесте Уредба о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Сл. гласник РС“ бр.37/94...37/01). Чланом 16. став 2. наведене уредбе било је прописано да додатак за рад на терену обухвата трошкове за смештај и исхрану, а одредбом члана 17. уредбе да дневни додатак за рад на терену износи 3% од просечне месечне зараде по запосленом у привреди Републике Србије исплаћене према последњем коначно објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике, на дан исплате.

Уредбом о изменама и допунама Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Сл. гласник РС“ број 81/05), која је ступила на снагу 01.10.2005. године, брисани су члан 16. и 17. Уредбе и додат члан 23в, који у ставу 1. тачка 4. прописује да се додатак на плату исплаћује за повећане дневне трошкове рада и боравка на терену (теренски додатак) - у износу од 3% просечне месечне зараде запосленог у привреди Републике, према последњем коначном објављеном податку републичког органа надлежног за статистику, а ако нису обезбеђени смештај и исхрана - у теренски додатак улазе и трошкови смештаја и исхране, али највише до износа накнаде за дневницу за службено путовање и трошкове ноћења (члан 6. и 7. ове Уредбе). Цитирана одредба члана 23в став 1. тачка 4. у пречишћеном тексту Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Сл. гласник РС“, број 95/05) садржана је у члану 23. тачка 4.

Из цитираних одредби Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица и њених измена и допуна произлази да у теренски додатак улазе трошкови смештаја и исхране за рад на терену, а да тек од 01.10.2005. године, запослени којима није обезбеђена исхрана на терену имају право на накнаду тих трошкова, али највише до износа накнаде за дневницу за службено путовање која износи 5% од просечне месечне зараде по запосленом у привреди Републике (члан 6).

Имајући у виду цитиране одредбе материјалног права, односно да запосленима право на накнаду трошкова за исхрану за време рада на терену припада од 01.10.2005. године, то се за сада не може прихватити закључак другостепеног суда о основаности тужбеног захтева тужилаца за исплату накнаде наведених трошкова за период од 01.01.2005. године закључно са 31.12.2005. године, због чега је другостепена пресуда у том делу морала бити укинута.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер зависи од коначног исхода спора, у смислу одредбе члана 163. став 4. Закона о парничном поступку.

Са изнетих разлога, Врховни касациони суд је, применом члана 416. став 2. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

У поновном поступку другостепени суд ће изнова оценити основаност тужбеног захтева тужилаца за исплату трошкова исхране за време рада и боравка на терену за 2005. годину, уз утврђење о висини припадајуће накнаде од 01.10.2005. године до краја те године, а у складу са Уредбом о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица и њеним изменама и допунама.

Како тужиоцима право на накнаду трошкова исхране за време рада и боравка на терену припада за период од јануара закључно са децембром 2006. године, у складу са Уредбом о изменама и допунама Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних, односно постављених лица („Сл. гласник РС“, број 81/05), то је ревизија туженог у том делу неоснована, због чега је Врховни касациони суд исту одбио применом члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, те одлучио као у ставу другом изреке.

Одлука о трошковима поступка је морала бити укинута јер зависи од крајњег исхода спора који за предмет има новчана потраживања.

**Председник већа – судија
Марина Милановић с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић